

การประยุกต์ลวดลายศิลปะทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น The Application of Dvaravati Pattern Developing the Local Product

สุพจน์ สุทธิศักดิ์*

บทคัดย่อ

ลวดลายศิลปะสมัยทวารวดีที่ปรากฏบนศิลปวัตถุ เช่น พระธรรมจักร และวัตถุเครื่องบูชาอื่นๆ ประกอบด้วย ลายก้านพืชลาย ลายข้าวหลามตัด ลายกลีบบัว ลายลูกแก้ว และลายหน้าสิงห์ สามารถนำมาประยุกต์เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ ผ้าทอลายทวารวดี และการจักสาน ผักตบชวาลายทวารวดี รวมถึงผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งได้แสดงถึงการนำเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น มาประยุกต์ให้เกิดมูลค่าตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

Pattern of Dvaravati period objects presented on the artifacts are The Wheel of Law and worship objects which consist of Curl, Diamond, Lotus Petal, Orb and Lion facing patterns. These all patterns are able to apply in the new products making such as Dvaravati waeving cloth and Dvaravati water hyacinth handicraft and all other products in order to increase the gnomonical value for the community and present their uniqueness and local identity in accordance with the creative economy idea.

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยคริสเตียน

บทนำ

ศิลปะทวารวดี เป็นงานสร้างสรรค์ของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองมากในราวพุทธศตวรรษที่ 11-13 จากหลักฐานต่างๆ เช่นจดหมายเหตุจีน และหลักฐานจากการขุดค้นของนักโบราณคดีร่วมกับกรมศิลปากร ซึ่งได้ขุดค้นพบหลักฐานทางโบราณสถาน และโบราณวัตถุประเภทธรรมจักรหิน พระพุทธรูป และเหรียญเงิน ซึ่งเป็นศิลปะเฉพาะในสมัยทวารวดี หลักฐานต่างๆ เหล่านี้ทำให้ทราบว่า อารยธรรมทวารวดีมีความรุ่งเรืองอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย ด้วยมีหลักฐานพบเห็นศิลปะทวารวดีจำนวนมากที่นครปฐม ราชบุรี อุทุมพร นครสวรรค์ และลพบุรี และกระจัดกระจายอยู่ตามแหล่งต่างๆ กล่าวคือ มีอิทธิพลไปทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลายจังหวัด เช่นที่เมืองฟ้าแดดสงยางจังหวัดกาฬสินธุ์ เมืองตาตทอง จังหวัดยโสธร ทางภาคใต้ก็พบแหล่งวัฒนธรรมทวารวดีที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และปัตตานี การสร้างสรรค์ศิลปะทวารวดีมีลวดลายเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งยังปรากฏอยู่บนศิลปวัตถุที่เป็นศิลา ซึ่งลวดลายต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาสร้างคุณค่าให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และภูมิใจในประวัติศาสตร์ รวมถึงเป็นการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าแก่เศรษฐกิจของชุมชน โดยประยุกต์เป็นลวดลาย เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ของชุมชน เช่น ผ้าทอลายทวารวดี

และการจักสานผักตบชวาลายทวารวดี เป็นต้น บทความนี้จึงขอเสนอแนวทางการประยุกต์ลวดลายศิลปะทวารวดีมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยในพื้นที่จังหวัดนครปฐมเกี่ยวกับการพัฒนาผ้าทอและการจักสานผักตบชวา

ลักษณะลวดลายสมัยทวารวดี

การสร้างเครื่องใช้ เครื่องบูชา และสถาปัตยกรรมของคนในสมัยทวารวดี ได้สร้างสรรค์ลวดลายประกอบที่มีความสวยงามและมีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งนกุล ชมภูนิช และสุพจน์ สุทธิศักดิ์ (2544) ได้ศึกษาลวดลายประกอบสถาปัตยกรรมสมัยทวารวดีที่ยังคงเหลือหลักฐานให้ศึกษาได้ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่พบจากโบราณวัตถุต่างๆ ได้แก่ ลวดลายจากส่วนองค์ระฆังของสถูป ลวดลายจากส่วนยอดของเจดีย์ พระธรรมจักรหิน ฐานรองรับพระธรรมจักรลายปูนปั้นหน้าสิงห์ ลายเครื่องประดับกาย ลายชิ้นส่วนพนักรูปสลักรูป และลายบนเสาธรรมจักร ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าลวดลายสมัยทวารวดีประกอบด้วยลายหลักๆ ได้แก่ ลายกลีบบัว ลายลูกแก้ว ลายหน้าสิงห์ และลายก้านใบพืชขด ซึ่งที่ผ่านมามีหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดนครปฐม ได้ศึกษาแนวทางการนำลวดลายสมัยทวารวดีมาประยุกต์สำหรับการผลิตผ้าทอลายทวารวดี อาทิ

1. ลายก้านพืชขด มีลักษณะคล้ายใบพืช ซึ่งโคนใบทอดเหยียดออกไปในลักษณะโค้ง เพื่อรับกับปลายใบที่ม้วนกลม ขอบด้านบนของลายก้านพืชขดมีลักษณะหยักนูนและโค้งตามลักษณะการม้วนกลมของปลายใบ ลายก้านพืชขดนี้พบในศิลปวัตถุสมัยทวารวดีจำนวนมาก ได้แก่ ลายขอบพระธรรมจักร เสาและแท่นวางพระธรรมจักร สถูปศิลา ฐานศิลา จำหลักภาพพุทธประวัติตอนแสดงธรรม ชิ้นส่วนพนักรูปสลักรูป และลวดลายดินเผาประดับเจดีย์ เป็นต้น

พระธรรมจักรประดับลายพืชก้านขด

แท่นวางพระธรรมจักรประดับลายพืชก้านขด

2. ลายข้าวหลามตัด มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ด้านในสี่เหลี่ยมประดับด้วยดอกไม้หรือกลีบบัว ลายข้าวหลามตัดนี้ปรากฏอยู่บนชิ้นส่วนพระพุทธรูปบัลลังก์ ลายขอบพระธรรมจักร ลายดินเผาประดับฐานเจดีย์ เป็นต้น พบที่วัดพระเมรุ วัดพระประโทนเจดีย์ และโบราณสถานบริเวณเมืองโบราณนครปฐม

ชิ้นส่วนพระพุทธรูปบัลลังก์ประดับลวดลายข้าวหลามตัด

3. ลายลูกแก้ว มีลักษณะเป็นเม็ดกลมเหมือนลูกแก้ว เรียงร้อยต่อกันเป็นเส้นตรง หรือวงกลม ตามลักษณะของศิลปวัตถุ ลายลูกแก้วนี้ปรากฏอยู่บนขอบพระธรรมจักร ด้านบนของสถูปศิลา ฐานศิลาจำลองภาพพุทธประวัติตอนแสดงธรรม ชิ้นส่วนพระพุทธรูปบัลลังก์ และลวดลายดินเผาประดับเจดีย์ เป็นต้น

ขอบพระธรรมจักรประดับลายลูกแก้ว

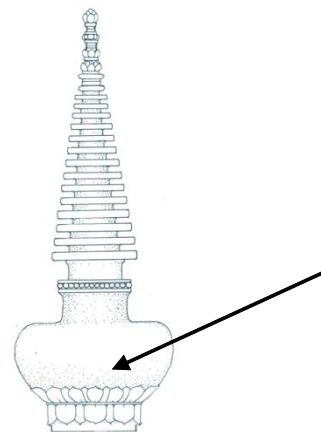

ฐานศิลาจำลองภาพพุทธประวัติตอนแสดงธรรมประดับลายลูกแก้ว

4. ลายกลีบบัว มีลักษณะเหมือนกลีบดอกบัวกำลังบาน มักใช้ประดับบนศิลปวัตถุที่เป็นมงคล อาทิ พระธรรมจักร แทนรับพระบาทพระพุทธรูป ฐานสถูปศิลา และฐานองค์ระฆังส่วนยอดของเจดีย์ เป็นต้น

พระธรรมจักรประดับลายกลีบบัว

ฐานองค์ระฆังของเจดีย์ประดับด้วยลายกลีบบัว

5. ลายหน้าสิงห์ มีลักษณะตามใบหน้าของสิงห์จำลอง ที่มักปั้นประดับไว้ตามฐานของสถูปเจดีย์ ลวดลายของใบหน้าสิงห์เป็นเส้นโค้งหยักตามสัดส่วนของใบหน้า ส่วนหัวเป็นเส้นขดม้วนกลม

ภาพปูนปั้นรูปสิงห์สมัยทวารวดี

การประยุกต์ลายทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ลวดลายสมัยทวารวดีจากผลการศึกษาของนกุล ชมภูนิช และสุพจน์ สุทธิศักดิ์ (2544) ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถนำมาประยุกต์เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาไทยในจังหวัดนครปฐม อาทิ ผ้าทอลายทวารวดี และผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการใช้ลวดลายทวารวดีในการพัฒนารูปแบบของผ้าทอในท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม อาทิ พิศิษัณทศสถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์ ร่วมกับสุริรัตน์ ตั้งพรประเสริฐ ครูผู้สอนวิชาศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม (2548) ได้จัดทำโครงการ "อนุรักษ์ลายทวารวดี" ขึ้น โดยศึกษารูปแบบลวดลายทวารวดีจากแท่นฐานศิลา และนำมาประยุกต์เป็นลวดลายสำหรับใช้ในหัตถกรรมผ้าทอมือ ประกอบด้วยลวดลาย 4 รูปแบบ ได้แก่ ลายก้านขด ลายหัวใจโซ่ ลายตะขอ ถั่วตัด และลายผีเสื้อ นอกจากนี้ สุพจน์ สุทธิศักดิ์ สุทธิรัตน์ เค้าภูไทย และทรงวุฒิ ศรีรัตนมงคล (2557) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาผ้าทอลายทวารวดีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนในจังหวัดนครปฐม" ซึ่งผลการวิจัยพบว่าชุมชนกลุ่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์ผ้า และกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการผลิตภัณฑ์ได้คัดเลือกลวดลายสมัยทวารวดีที่ปรากฏอยู่บนโบราณวัตถุ จำนวน 4 ลาย เพื่อนำไปออกแบบเป็นลายผ้าทอสมัยทวารวดี ได้แก่ ลายพืชรากันขด ลายข้าวหลามตัด

ลายลูกแก้ว และลายกลีบบัว โดยมีความเห็นว่าลวดลายทั้ง 4 นั้น เป็นลวดลายที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์สมัยทวารวดีซึ่งเคยเป็นอารยธรรมที่รุ่งเรืองอยู่ในจังหวัดนครปฐม มีความสวยงาม รวมถึงสามารถนำลายดังกล่าวมาประยุกต์ให้เป็นลายผ้าทอที่ทันสมัย และใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ปัจจุบันผ้าทอลายทวารวดีดำเนินการทออยู่ที่บ้านไผ่หูช้าง ต.ไผ่หูช้าง อ. บางเลน จ.นครปฐม ซึ่งเป็นการต้องการของผู้ใช้ในจังหวัดนครปฐมเป็นจำนวนมาก

สำหรับการนำลวดลายทวารวดีมาประยุกต์เป็นลายสำหรับจักสานผักตบชวานั้น สุพจน์ สุทธิศักดิ์ ทรงวุฒิ ศรีรัตนมงคล และเริงชัย แจ่มนิยม (2558) ได้ศึกษาพบว่าลวดลายสมัยทวารวดีที่เหมาะสมแก่การนำมาประยุกต์เป็นลายจักสานผักตบชวามี 3 ลาย ได้แก่ 1) ลายข้าวหลามตัด 2) ลายกลีบบัว 3) ลายลูกแก้ว ปัจจุบันผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาลายทวารวดี ดำเนินการผลิตโดยกลุ่มศิลปหัตถกรรมจักสานผักตบชวาบ้านลานแหลม อ. นครชัยศรี จ.นครปฐม และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประจำอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม ทั้งนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงรายละเอียดในกระบวนการประยุกต์ลายทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เกี่ยวกับการผลิตผ้าทอลายทวารวดีและการจักสานผักตบชวาลายทวารวดี ดังนี้

กระบวนการผลิตผ้าทอลายทวารวดี

การนำลวดลายสมัยทวารวดีมาประยุกต์สำหรับผลิตผ้าทอลายทวารวดี ให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า

ช่างเศรษฐกิจแก่ชุมชน จากผลการวิจัยของ สุพจน์ สุทธิศักดิ์ ลิขิตรัตน์ คำภูไทย และทรงวุฒิ ศรีรัตนมงคล (2556) มีการดำเนินการต่างๆ ตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาศิลปะสมัยทวารวดีซึ่งพบว่าลวดลายที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์เป็นลายผ้าทอสำหรับเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมได้ ลวดลายสมัยทวารวดีส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในโบราณวัตถุ ซึ่งเป็นผลงานสร้างสรรค์สมัยทวารวดี ได้แก่ ลวดลายบนพระธรรมจักร ฐานรองพระธรรมจักร เสาหิน แท่นประทับของพระพุทธรูป รูปปูนปั้น เครื่องประดับ และเครื่องใช้ต่างๆ

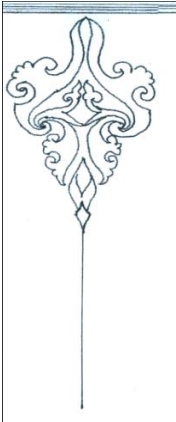
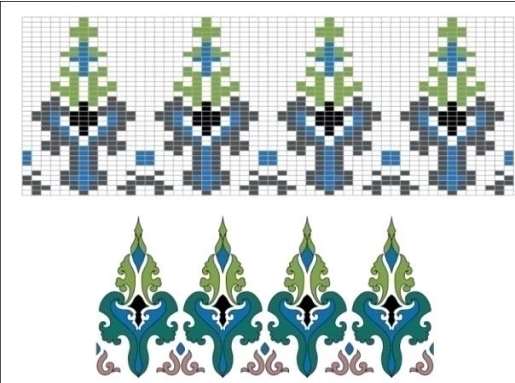
2) วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบของลวดลายสมัยทวารวดี เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประยุกต์เป็นลายผ้าทอพบว่าลวดลายสมัยทวารวดีที่ปรากฏบนศิลปวัตถุในจังหวัดนครปฐม มีรูปแบบหลักๆ 5 รูปแบบ ได้แก่

1) ลายก้านพืชขด 2) ลายข้าวหลามตัด 3) ลายลูกแก้ว 4) ลายกลีบบัว 5) ลายหน้าสิงห์

3) ศึกษาความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกี่ยวกับลวดลายทวารวดีที่จะนำมาออกแบบลายผ้าทอ ประโยชน์ใช้สอย ราคา และการรับรู้เอกลักษณ์และการรับรู้ความหมายของลวดลาย

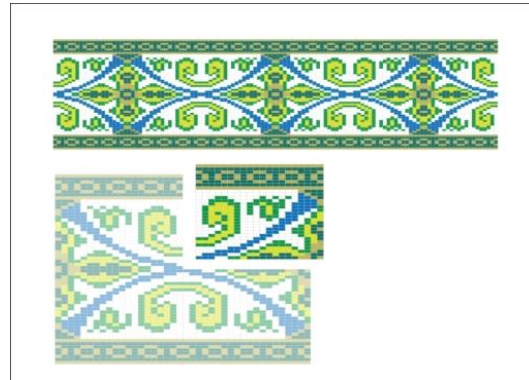
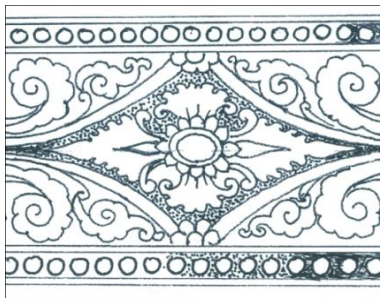
4) คัดเลือกรูปแบบของลวดลายทวารวดีสำหรับออกแบบลายผ้าทอ โดยร่วมกันคัดเลือกกับชุมชนผู้ผลิตจากลวดลายที่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเลือก และชุมชนมีศักยภาพที่จะทอผ้าตามลายดังกล่าวได้

5) ออกแบบผ้าทอลายทวารวดีโดยใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก ขั้นตอนนี้เป็นการสังเคราะห์ลวดลายทวารวดีให้เป็นลายรูปแบบใหม่ จากพื้นฐานลายดั้งเดิม และพัฒนารูปแบบลายให้เหมาะสมกับการทอโดยใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก ดังภาพ

ลายที่ออกแบบ	การพัฒนาแบบลายโดยใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก
ลายที่ 1 ลายก้านขดบัวตูม 	

จากภาพเป็นลายก้านขดบัวตูม ซึ่งออกแบบโดยประยุกต์มาจากลายก้านพืชขดสมัยทวารวดี และนำลายกลีบบัวมาแทรกบริเวณส่วนยอดของลาย ส่วนลายที่อยู่ระหว่างช่องของลายหลักก็ประยุกต์มาจากลายก้านพืชขดเช่นกัน

ลายที่ 2 ลายข้าวหลามตัด

ลายข้าวหลามตัด เป็นลายที่โดดเด่นของศิลปะทวารวดี แซมด้วยลายก้านพืชและขนานขอบบนของล่างด้วยลายลูกแก้ว ซึ่งสามารถนำมาออกแบบเป็นลายผ้าทอได้อย่างสวยงาม

ลายที่ 3 ลายกระจังก้านขด

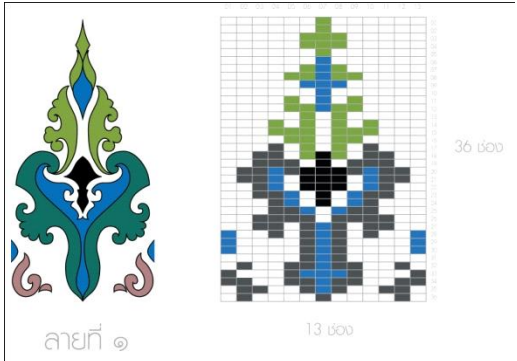
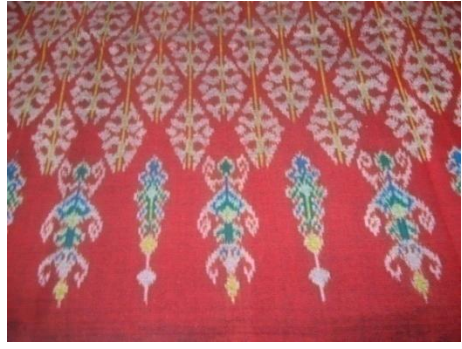

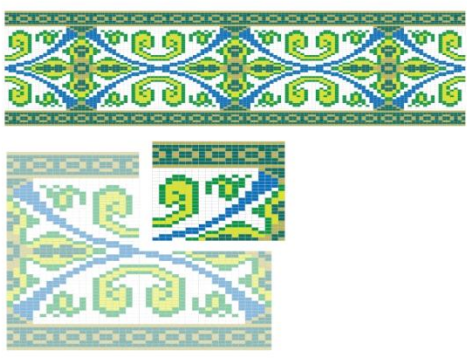
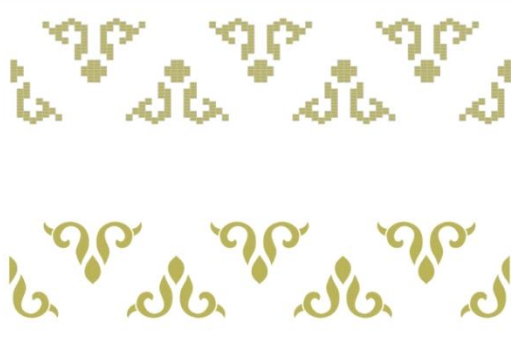
ลายกระจังก้านขด เป็นการนำลายก้านพืชมาประยุกต์ให้เหมาะกับการทอ ลักษณะของลายคล้ายลายหน้ากระจัง

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายทวารวดี

ภายหลังการออกแบบสำหรับการทอผ้าลายทวารวดีแล้วช่างทอผ้าจะนำลายต้นแบบไปมัดย้อมเส้นด้ายที่จะใช้ทอ เมื่อมัดย้อมได้ลายตามที่ต้องการแล้วก็จะดำเนินการทอเป็นผืนผ้า ทั้งนี้การมัดย้อมอาจ

ต้องลองผิดลอง ถูกหลายครั้งเพราะเป็นลวดลายที่ออกแบบขึ้นใหม่ และผลผลิตที่ได้อาจไม่เหมือนลายต้นแบบเสียทีเดียว ต้องอาศัยการทำซ้ำจนชำนาญจึงจะได้ผลิตภัณฑ์ที่น่าพอใจ ดังตัวอย่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายทวารวดีในระยะแรก

ลายต้นแบบการทอ	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายทวารวดี
	ลายที่ 1 ลายก้านขดบัวตูม

ลายต้นแบบการทอ	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายทวารวดี
	ลายที่ 2 ลายข้าวหลามตัด
	ลายที่ 3 ลายกระจังก้านขด

นอกจากผ้าทอลายทวารวดีแล้ว ลวดลายสมัยทวารวดียังสามารถนำมาประยุกต์สำหรับจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ดังจะกล่าวต่อไป

การจักสานผักตบชวาลายทวารวดี

การจักสานผลิตภัณฑ์ผักตบชวายังสามารถประยุกต์ลวดลายทวารวดีอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมซึ่งมีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นระยะเวลายาวนานประมาณ 1,500 ปีมาแล้ว ซึ่งการนำลวดลายสมัยทวารวดีมาประยุกต์เป็นลวดลายจักสานผักตบชวาจะเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ผลิตภัณฑ์และสืบสานคุณค่าของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเช่นเดียวกับการพัฒนาผ้าทอลายทวารวดี

กระบวนการจักสานผักตบชวาลายทวารวดี

กระบวนการจักสานผักตบชวาลายทวารวดี มีการ

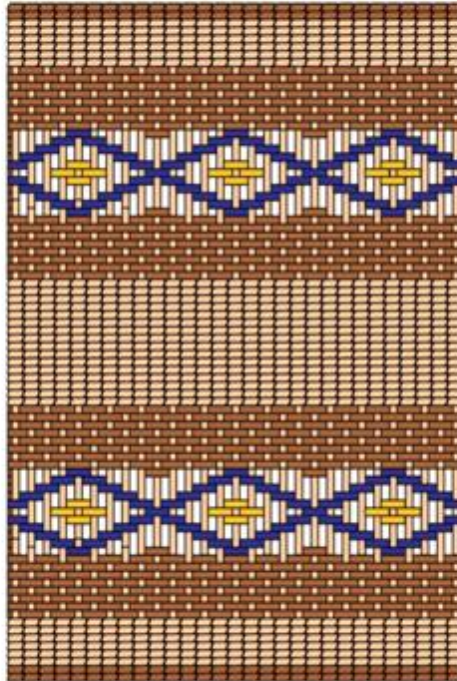
ดำเนินการเป็นขั้นตอนทำนองเดียวกับผ้าทอลายทวารวดีต่างกันในส่วนที่การจักสานผักตบชวาไม่ต้องมัดย้อมเส้นใยก่อนจักสาน และการนำลายมาออกแบบสำหรับการจักสานต้องมีความโดดเด่นของลายและมีรายละเอียดน้อยกว่าการออกแบบสำหรับการทอผ้า เนื่องจากผักตบชวามีเส้นขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามหากผู้จักสานต้องการสานส่วนที่เป็นลวดลายด้วยเส้นผักตบชวาขนาดเล็กเพื่อให้ได้รายละเอียดที่สวยงามก็สามารถผ่าผักตบชวาที่จะสาน หรือถักเป็นเส้นขนาดเล็กก็ได้

การออกแบบลายทวารวดีสำหรับจักสานผักตบชวา

การออกแบบลายทวารวดีสำหรับจักสานผักตบชวา สามารถใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกออกแบบลวดลายเช่นเดียวกับผ้าทอลายทวารวดี ซึ่งผู้ออกแบบจะกำหนดลายโดยวิธีการนับเส้นตั้งและเส้นนอน และผู้จักสานผักตบชวาก็จะจักสานตามแบบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

01 กระเป๋าใส่เอกสาร ลายทวารวดี

ปรับปรุงทรงให้เหมาะสมกับการใช้งานเอกสารและคอมพิวเตอร์พกพา

ใช้เส้นด้ายที่มีความละเอียด 29 เส้น

รูปแบบลายจกสาน

กรอบสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด เกิดจากลายกนกและลูกแก้วจากลายทวารวดี

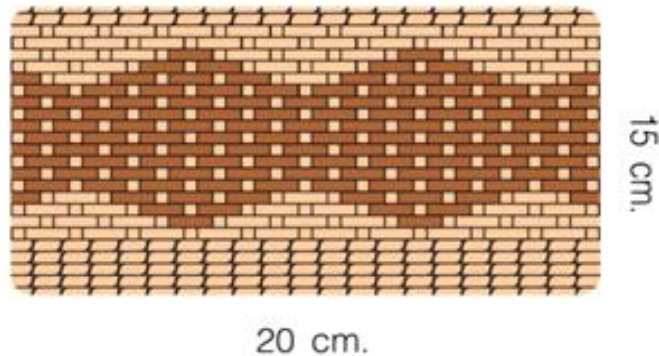
โน้ต

สีธรรมชาติ, สีนํ้าตาล, สีนํ้าเงิน, และสีเหลืองทอง

02 กระเป๋าทอสตรี ลายทวารวดี

ปรับรูปทรงเล็ก กระทัดรัด เหมาะแก่การใช้ในชีวิตประจำวัน

รูปแบบลายจักสาน

ใช้สายกลีบบัวเดินขอบด้านบน และขอบด้านล่างของกระเป๋า

ในสี

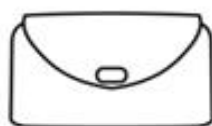
สีธรรมชาติ, สีน้ำตาล

วัสดุ

ใช้ผักตบชวา และหนังแท้

รูปแบบตัวอย่าง

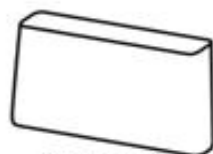

ฝากระเป๋าทอไม่มีลวดลาย เย็บขอบ

ฝากระเป๋าทอปิดได้ด้วยแม่เหล็ก

ฝากระเป๋าทอด้านหลังยึดติดกับตัวกระเป๋าด้วยการเย็บ

การผลิต

สานทรงกระเป๋า

ผ้าหนัง ชีบในมีซิป

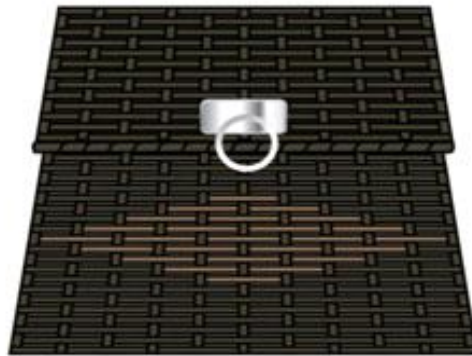
เย็บแผ่นหนังฝากระเป๋าทอ

สามารถเพิ่มช่องใส่ของภายในขนาดต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายละเอียดให้กับสินค้า

แบบที่ ๓ กระเป๋าสะพายลายทวารวดี

03 กระเป๋าสะพาย ลายทวารวดี

เน้นรูปทรงเรขาคณิต ให้ดูร่วมสมัย

รูปแบบลายจกสาน

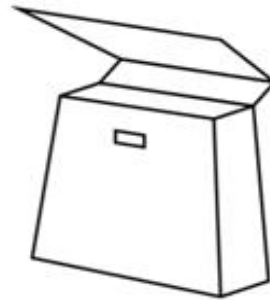
ใช้ลายกลีบบัวเดินวางกลางกระเป๋า

इनสี

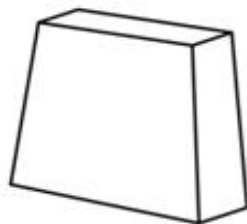
สีธรรมชาติ, สีนํ้าตาลเข้ม

วัสดุ

ใช้ผ้าคืบขาว และโลหะ

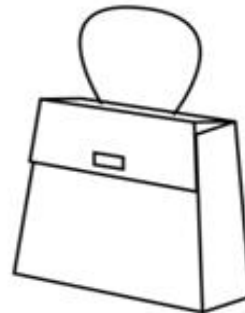
การผลิต

ส่วนทรงกระเป๋า

ส่วนฝากระเป๋า

เย็บฝากระเป๋าคิดกับกระเป๋าและติดโลหะ และสามารถใส่หูกระเป๋า

สามารถเพิ่มช่องใส่ของภายในขนาดต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายละเอียดให้กับสินค้า

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์การจักสานผักตบชวาลายทวารวดี

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาลายข้าวหลามตัด

ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาลายกลีบบัว

การจักสานผักตบชวาลายทวารวดี จึงเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ชุมชนได้มีรูปแบบของสินค้าเพิ่มขึ้น สำหรับจำหน่ายให้เกิดรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนต่อไป

การนำทศความวิชาการไปใช้ประโยชน์

บทความวิชาการเรื่อง "การประยุกต์ลวดลายศิลปะทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น" จะเป็นแนวทางให้นักวิชาการที่มีบทบาทในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน หรือกลุ่มผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ได้เรียนรู้แนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน โดยนำมาใช้พัฒนารูปแบบสินค้าซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณค่าและสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

สรุป

การประยุกต์ลวดลายศิลปะทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น สามารถประยุกต์ใช้ได้กับผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับท้องถิ่นว่ามีความถนัดที่จะนำภูมิปัญญาชนิดใดมาใช้ให้เหมาะสม เช่น ในจังหวัดนครปฐมได้นำลวดลายทวารวดีมาประยุกต์กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอและผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา เนื่องจากทั้งสองผลิตภัณฑ์มีชุมชนที่สนใจจะสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยความร่วมมือของนักวิจัยในการนำลวดลายโบราณที่มีหลักฐานตามประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มาประยุกต์รูปแบบให้กลมกลืนกับผลิตภัณฑ์ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกลวดลายที่สามารถใช้ได้จริง ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณค่า และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- นุกุล ชมภูนิช และสุพจน์ สุทธิศักดิ์. (2544). รายงานการวิจัย เรื่อง "ศิลปะทวารวดีที่พบจากแหล่งโบราณคดีในจังหวัดนครปฐม." นครปฐม : มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- สุพจน์ สุทธิศักดิ์ ลีติรัตน์ คำภูไทย และทรงวุฒิ ศรีรัตนมงคล. (2557). แนวทางการพัฒนาผ้าทอลายทวารวดีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนในจังหวัดนครปฐม. รายงานการวิจัย ได้รับทุนอุดหนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2558.
- สุพจน์ สุทธิศักดิ์ ทรงวุฒิ ศรีรัตนมงคล และเริงชัย แจ่มนิยม. (2558). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวาโดยใช้ลวดลายทวารวดีเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนในจังหวัดนครปฐม. รายงานการวิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2559.
- อุษา จ้วนเพียรภาค และสุริรัตน์ ตั้งพรประเสริฐ (2548). โครงการอนุรักษ์ลายทวารวดี. โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม.

